

Summæ Theologicæ Scholasticæ Et Moralis In Qvatuor Partes Distributæ Pars ...

In qua de Virtutibus in Communi, & Theologicis, Fide, Spe & Charitate, nec
non Virtutibus Cardinalibus, præsertim Justitia & Jure, ac Religione
ceterisq[ue] annexis, & Vitiis Oppositis in particulari breviter & dilucidè
tractatur

Herincx, Wilhelm

Antverpiæ, 1663

Quæst. IV. De Assecuratione & Spontione.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-72941](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-72941)

Ad quid mandans.

tempore officio renuntiarit, aut iusta causa eum excuset. Mandato peracto mandans vicissim obligatur idem ratum habere, & in iis, quæ eâ occasione egit, laboravit aut industriè fecit, mandatarium indemnem reddere, quatenus non excelsit fines mandati; ne officium sit ei damnosum. In quantum autem excelsit, si cedat in commodum mandantis, & non aliàs, exigit æquitas, ut mandatarius non minus quam negotiorum gestor servetur indemnis, ne mandans dicitur damno alieno arg. L. 2. ff. de Negotiis gestis, & L. 2. C. eod. ut proinde ratum habere nolenti cogendus non sit mandatarius cedere rem cum proprio detrimento. Quamvis Hopperus apud Zoesium in ff. Mandati nu. 20. censeat propriè tali non competere actionem negotiorum gestorum, eò quòd prohibito negotia gerere (prout apparet prohibitus per illum, qui mandatum certis conclusit finibus) nec mandati, nec negotiorum gestorum actio competat L. 40. ff. Mandati.

42. Quibus modis mandatum excuset.

Cessat mandatum lapfu temporis adjecti: morte mandantis, re integrâ, seu non dum agi cceptâ: morte mandatarii, integro similiter mandato: revocatione, si res integra sit, insinuandâ (excipe matrimonium, in quò sufficit sola voluntas revocantis, etsi non insinuata) mandatarii; aut etsi non integra, præstati, quod interest mandatario revocari mandatum: renuntiatione, quæ non minus libera mandatario, quàm sit revocatio mandanti; quatenus res est integra: aliàs tenetur mandatarius perficere negotium, vel ad id quod interest, nisi iusta causa renuntiationem acceleratam excuset.

43. Quid Procurator.

Nomine mandatarii continetur etiam Procurator, qui scilicet aliena negotia mândo domini administrat, sive ad lites, sive extra iudicium. Debet autem regulariter constare de mandato; quod quidem ipso statim ingressu litis est exhibendum à procuratore, id exigente parte L. 24. C. de Procuratoribus. Quod tamen fallit moribus saltem in eorum locòrem in marito respectu uxoris. Et si credimus Valerio Andrea ad Insit. De iis per quos agere possumus, in addit. n. 2. usus forensis apud nos, & passim is ferè invaluit, ut procurator admittatur sine mandato, sic tamen ut illud vel ratihabitionem domini intra certum tempus exhibere iubeatur.

44. Quæ aetas in Procuratore requiritur.

Porro necesse est, ut procurator ad negotia extrajudicialia juxta Molina Tr. 2. d. 551. in sine sit non minor 17. annis, ad iudicia non minor 25. annis. Sed postremum quidem requiritur iuxta Canonico c. 5. de Procuratoribus in 6. Idemque iure Civili obtinere Veteres voluerunt. Verùm modernis placet etiam ad iudicia talem ætatem iure Civili non requiri; sic ut & Advocatus minorennis, sed major 17. annis, ad postulandum admittatur. Immo nec in

Procuratore ad negotia requiri annos 17. contendit Sanchez l. 3. de Matrim. d. 41. n. 8. & alii. Vide etiam Zoesium in ff. de Procuratoribus n. 11. & ad Insit. Quibus ex causis manumitt.

Inter Procuratorem ad negotia & ad lites etiam hanc differentiam tradit Molina sup. quòd hic nequeat citra specialem commissionem alium substituere, iste autem possit, excepto saltem procuratore ad matrimonium, qui juxta Sanchez l. 2. ff. 11. n. 25. solum potest per se ipsum exequi mandatum. Negotiorum gestor à mandatario distinguitur, quòd is absentis & ignorantis negotia gerat, adeoque sine mandato. De his plura Molina sup. c. d. 254. Jurisperiti in Titulos de Procuratoribus, Negotiis gestis, & mandati.

An possit alium substituere.

QUESTIO IV.

De Assesuratione & Sponsione.

ASSESURATIO est contractus, quo quis alienæ rei periculum in se suscipit. Ordinariè id fit intervepiente pretio (etsi gratis quoque fieri possit, quando foret quedam promissio vel donatio) quod datur assurecuratori pro qualitate periculi, quod in se suscipit, compensandi æstimationem rei assurecuratæ, secundum quod ipsa æstimata fuerit in pacto seu conventionne (uti plerumque fit ad controversias vitandas: aliàs spectanda foret æstimatio rei in se) si, vel quatenus perierit. Unde est instar contractus innominati, facio, ut des. Aut etiam potest censerì quedam venditio, quatenus veditur assurecuratio periculum rei ejusdem, aut periculi alieni suscipio, adeoque æstimatio rei compensanda, si pereat. Quare debet assurecurator habere bona sufficientia, quæ æquivalent æstimationi rei assurecuratæ: aliàs enim non potest alterum reddere securum, qui tamen se propterea obligat ad certum pretium.

45. Quid Assesuratio.

Ordinariè fit pro pretio.

Qualis sit contractus.

Hinc etiam si nullum subsit periculum, sive quia merces jam sunt in salvo, sive quia viae sunt tutæ, assurecurator nihil potest exigere. E contra is qui sciret merces suas jam periisse, non posset cum alio de assurecuratione transigere: obligaret enim assurecuratorem ad impossibile; cum præstatio periculi supponat, non esse certum rei interitum. Deinde dolus daret causam tali contractui.

46. Cuius periculum, aut post cognitionem mercedis interiturus non est locus.

Si tamen communiter soleat subesse periculum in tali via, tempore vel ratione alterius circumstantiæ; quamvis privatim constet assurecuratori nullum jam subesse periculum, videri posset, & asserit Lessius c. 28. dub. 4. num. 29. Filiucius Tr. 37. c. 1. num. 8. talem licitè pacisci de pretio assurecurationis, quantum possent aut solent alii accipere id ignorantes; præ quibus non videtur esse deterioris conditionis.

47. Si communiter subsit periculum, scitis id modo non subesse, an pacisci queat de pretio assurecurationis. Affermativa opinio suadetur.

Quò insuper facit, quòd periculum istud communiter, jam habeat nam æstimationem. Sicut merces possunt vendi pretio vulgari fundato in raritate mercium, et si venditor sciat occultè multas merces latere.

48.
Negativa
probat.

Nihilominus de veritate hujus doctrinæ non satis constat, eaque negatur non sine fundamento à *Salomo de Contractu assicurati. art. 2. n. 7. Lug. disp. 31. s. n. 96.* & alijs; eò quòd assicurator non accipiat pretium assicurationis ut aliquid taxatum ex populi judicio, sed quia verè judicat periculum subesse: nam idem petere posset, licet communiter judicaretur non subesse periculum, dummodo ipse prudenter judicaret periculum subesse.

Confirmatur: quia si in assicuratione procedendum foret ex communi præsumptione, et si falsà, consequens foret, quòd ipse mercator secretò & certo sciens navem perisise, et si communiter id non sciretur, vel etiam oppositum crederetur, posset licitè assicurationem petere: quòd tamen nemo admittit. Quocirca nec pretium assicurationis stipulari potest, qui secretò & certo sciret omne prorsus periculum cessasse, v. g. quia navis jam est in portu, non obstante communi existimatione oppositâ.

49.
Quid spon-
dit.

Sponsio est contractus, quo duo vel plures de veritate vel de eventu alicujus rei contententes, invicem aliquid spondent, ut id ejus sit, qui veritatem fuerit assicuratus. Contractus hic indubiè apparet per se, & ex natura rei licitus: sicut enim liberaliter, sic & sub conditione libera vel fortuita potest unus alteri rem suam cedere seu donare. Posset tamen ex parte materiæ interdum esse contractus illicitus, ut si contendatur v. g. de majori excessu in portu. Nihilominus duo liciti inter se consentirent de peccato tertii, seclusâ omni ad illud cooperatione. Immo & cum eo, qui periculum peccandi patitur, & superare proponit, posset alius inire sponsonem de secuturo peccato, quatenus semper sic alterum spe victoriæ lucrosæ firmet in cautela peccati. Secus foret, si alio se peccatum affirmante, tu contrarium oblatâ sponsonem contendas: sic etenim timore damni, si non peccet, incurrendi, urges alium ad peccatum.

Qui illicita

Quòd si Sponsio sit de eventu indifferenti, v. g. de morte Petri hoc anno seu mense secuturo, adhuc per se iniqua non est; et si per accidens inde captari ab alio interdum posset occasio alicujus peccati, puta desiderandi, aut procurandi Petro mortem. Prout eo non obstante sunt per se liciti usus vitalitii, usus fructus &c. quæ ad vitam alterius solum durant. Præterea licita est donatio post mortem alicujus habitura esse cum. Verumtamen rationabiliter tales sponsones, præsertim

50.
An licitum
spondere su-
per morte
alterius.

circa mortem Principum, possent per leges positivas prohiberi & annullari: prout de facto fecit *Gregorius XIV. Constit. 4. Cogit nos*, circa Sponsones super vita, morte, vel futura electione Romani Pontificis, ac promotione S. Romanæ Ecclesiæ Cardinalium, adjectâ excommunicatione Papæ revocata.

Circa Sponsonem à prætendente beneficium initam de non secutura collatione in suum favorem, ea quidem licita est, si incatur cum aliquo, qui nil potest ad id conferre seu prodesse. At si incatur cum ipso patrono vel collatore (idem est de eo, qui noscitur multum valere apud patronum vel collatorem) manifestè apparet practicè loquendo (quidquid sit de speculatione) palliata simonia: sic ut non tam sit sponsio super eventu futuro, quàm oblatio pretii ad movendum Collatoris animum, sive obtinendum ab eo beneficium. Estque cum proportione reprobanda sponsio super non obtentione officii sæcularis, pro qua vetitum sit offerre aut dare vel accipere munera.

Communiori quoque Doctorum sententiâ est necessaria in utroque spondentium incertitudo eventus, ut servetur æqualitas contractus onerosi. Quæ in præfenti consistit in eo, quòd pro rata periculi utrimque timendæ, singuli invicem cedant spem æqualiter æstimabilem accipiendâ quòd sponsum est pro assequente veritatem. Tota autem æstimabilitas spei concidit per certitudinem veritatis in altero, qui proinde non fert æquale onus.

Nihilominus *Malderus Tr. 1. c. 12. dub. 1. Item Tolerus, Saa, Layman & alij*, quos citat & sequitur *Diana P. 7. Tr. 9. Resol. 62.* censent talem non teneri ad restitutionem, quando certificatus non simulat contrarium, ut fraudè istâ inducat alterum ad sponsonem (cui quidem tunc dolus causam daret) quasi nimirum in hujusmodi contractu fortunæ æqualitas spectanda sit, non pœnes paritatem incertitudinis, sed æqualis obligationis ad solvendum, quòd citra fraudem fuit expositum, si affirmatio non confirmetur eventui, scientiâ ipsâ majori se habente accessoriè, adscriptoq; damno temeritati alterius, sine majori inquisitione contententis. Qui consequenter id censent in casu, quo certus de eventu, certitudinem suam ingerit, quæque non obstante alter pertinaciter sponsonem urget. Quòd ipsum tenet *Sanchez*, & plures alii communis sententiæ sectatores: et si id consequenter negent *Molina disp. 508.* & *Lugo disp. 31. s. 6. num. 81.* eò quòd protestatio ista non tollat inæqualitatem contractus magis, quàm si protestatus de falsitate gemmæ, vendas illam alteri pertinaciter contententi esse veram, & ut talem emere volenti; ubi excessum pretii non justificat protesta-

51.
An licet
inire spon-
sionem de
non secuta-
ra collatio-
ne beneficii.

52.
Qui spon-
dit utrum
exiguè in-
certitudo
noti.

An etiam
cum certum
de eventu
inducatur
aliteri certi-
tudinem.

relatio, nisi gratis donetur, quod non supponitur. Quod quidem consequenter satis dictum videtur, supposito quod nolit alter sponte seu gratis cedere, inaequalitatem, quae subesse posset. Nihilominus in tali casu non improbabilius dicitur (videturque consonum usui & sensui spontentium) sponforem plerumque gratis alteri condonare (ut vulgo tunc aiunt) certitudinem eventus, adeoque eam non obstante cedere rem expositam. Magis autem id verum est, quando initio sibi persuasus de certitudine eventus, occasione alienae audaciae, & alias repertae propriae deceptionis, incipit quoque dubitare; prout in praxi frequenter contingit.

ludo pro hoc contractu sumpto hic agitur. Hic vero ludus ex natura rei indubie licitus est per se loquendo, sive victoria pendeat ab industria, sive a casu fortuito. Neque etiam fit illicitus ex intentione, dummodo moderata sit, lucri, utpote iusti; quavis etiam solet esse in iis, qui alios contraeunt.

An per se licitus. Etiam cum intentione lucri.

Ad iustitiam vero huius contractus solent requiri nonnullae conditiones, nimirum ut ludentes habeant liberam dispositionem sortis expositae: utque unus non induxerit alium per vim vel fraudem: ac ut non adhibeatur fraus contra leges ludi, quae proinde servandae sunt.

Quas conditiones possidet.

Leges porro ludi sunt, quas sibi ludentes ipsi praescribunt; aut alioquin, quae receptae sunt primo loco, vel apud eam gentem, cuius more luditur. Unde qui oppositas fraudes adhibet, tenetur restituere lucrum per illas comparatum, immo & reparare damnum alterius alioquin lucraturi: quamquam si eventus fuerit utrimque parvis dubietatis, sufficiat reddere quod acceptum est.

Leges ludi quas.

Fraudes non permittit. Quid operentur.

Huiusmodi fraudes sunt, si quis adstantium significet alteri occulte obtingentem qualitatem seu sortem chartarum; si socius non serid adjuvet socium, sed potius conspiret cum parte adversa, vel si plures conspirent ad eundem decipiendum; si quis plura puncta pro se numeret, vel pauciora pro adversario, quam verè habeat; si non solum casu aut ex negligenda adversarii, sed studiosa fraudulentia sortem alterius inspiciat; si aleis aut taxillis, aliisque instrumentis fraudulentis, quibus perdere non possit, utatur &c.

Quanam sint tales.

Variæ nihilominus fraudes censentur communi usu, adeoque secundum leges ludi (secundum quas contractus fieri, & consensus ludentium ferri censetur) permittit. Qua in re attendenda consuetudo locorum passim probata seu recepta, & in dubio standum iudicis peritorum in ista arte. Tales censentur v.g. si ludens advertat partem in distributione chartarum errare, & dissimulet, ut deprehensio pars mulctetur. Item iuxta plerosque Doctores, si advertat ex errore aut oblivione (quam alter non tenetur sua admonitione supplere) pauciora numerare puncta, quam habeat; propter quod etiam suppleto numero locus non solet dari, si postea recorderetur. Similiter qui inter ludendum advertit sortem sibi contigisse inferiorem, potest stratagemate quodam alterum invitare ad augendam sponsonem, ut alter territus victoriam cedat; vel potiore sortem chartarum dissimulare, ut alter perditurus sponsonem augeat. Item potest in ipso chartarum lusu discernere differentiam earum, observatis certis notis.

Quanam fraudes permittit.

QUESTIO V.

De Ludo.

Ludus proprie & generaliter loquendo sumitur pro dictis aut factis ad relaxationem animi exerceri solitis; in quibus si modus servetur, reperitur decus seu honestas. Frequenter autem fit per modum certaminis cuiusdam ad imperentem animi oblectationem destinati. Cui quidem ad stimulum quemdam solet adjungi pactum, seu contractus quidam, eam lege initus, ut victori res utrimque exposita cedat. Et de

terinex Sum. Theol. Pars III.

Præterea communi Doctorem sententia requiritur æqualitas censistens in qua inter

58. Equalitas in qua inter spe

53. An cum quatuor id præstando sibi liceat sponforem dare de non ovium.

54. An qui facta sponsonem de victoria v.g. in casu, destricti curare, perdat.

55. Quia lo-